

De Huismus in Noordwijk-Binnen in 2014

Hein Verkade

In 2014 is Noordwijk-Binnen voor de derde maal geïnventariseerd op Huismussen. Vanaf eind maart tot in de eerste helft van mei zijn in het hele dorp alle tijlpende mannetjes en ook invliegende vogels geteld. Alle straten, stegen en achtersloppen zijn fietsend en lopend twee keer bezocht. Wederom werd gestart in de wijk Boerenburg in het noorden en geëindigd in het zuidelijk gelegen Vinkeveld.

Ditmaal is voor het eerst de nieuwbouwwijk Boechorst meegenomen in de telling. De eerste paal ging hier in 2002 de grond in en in 2014 was de wijk nog steeds in ontwikkeling.

Het voorjaar van 2014 was de op één na zachtste sinds het begin van de metingen in 1706 (bron: KNMI). De vogels startten hierdoor soms wel twee á drie weken vroeger met broeden dan normaal. Dit was tijdens het tellen goed te merken. Veel meer dan tijdens de vorige tellingen in 2004 en 2009 werden vogels waargenomen die mogelijke nestplaatsen bezochten. Deze extra aanwijzingen hebben de telling van 2014 mogelijk licht positief beïnvloed. Dat er een toename in de lucht hing bleek ook uit de gesprekken die onderweg met bewoners werden gevoerd.

Regelmatig kreeg je te horen dat er weer of meer mussen rond de huizen fladderden. De opgewekte stemming en het mooie voorjaarsweer zorgden voor een aangename inventarisatie. Dan doe je er nog een schepje bovenop en tel je ook de spreuwen mee. Vogelbescherming Nederland en Sovon hadden 2014 uitgeroepen tot het 'jaar van de Spreeuw'. Over de resultaten hiervan is reeds eerder aandacht geschonken in 'de Strandloper'.

Resultaten

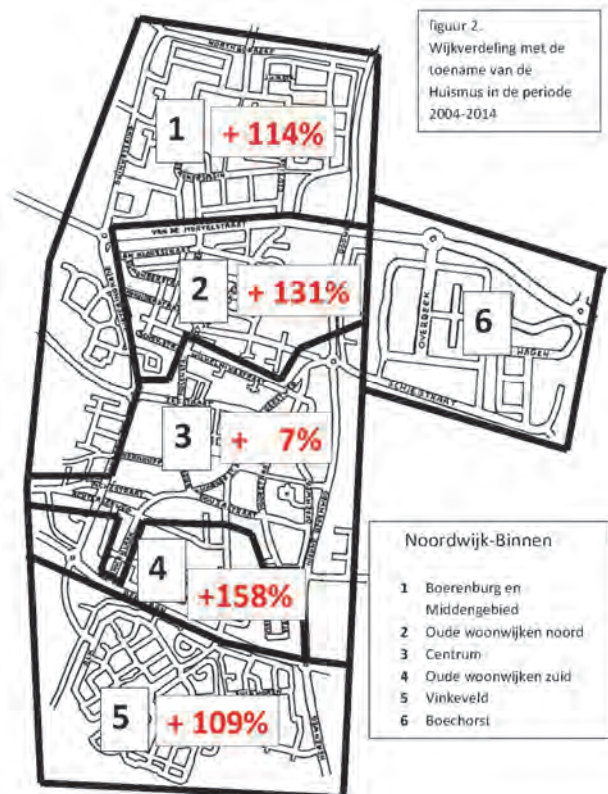
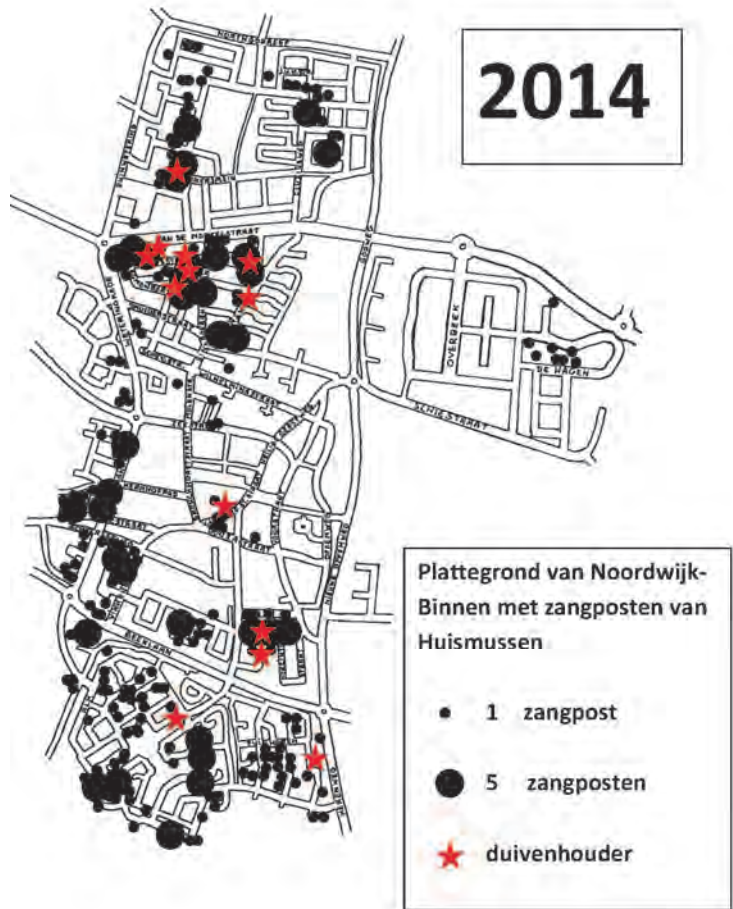
De positieve ervaringen van de bewoners werden bevestigd, en hoe! Het totaal aantal territoria exclusief de nieuw getelde wijk Boechorst kwam uit op 337 paartjes, dat is een forse toename ten opzichte van het aantal in 2009 en zelfs een verdubbeling ten opzichte van 2004 toen er 171 werden geteld. Verrassend was dat de Huismus zich ook in de nieuwe wijk Boechorst heeft gevestigd. In het midden van de wijk rond de villa's aan 'de Hagen' zat een kolonie van acht paartjes. Op deze plek zaten ook de enige twee Spreuwen in de wijk.

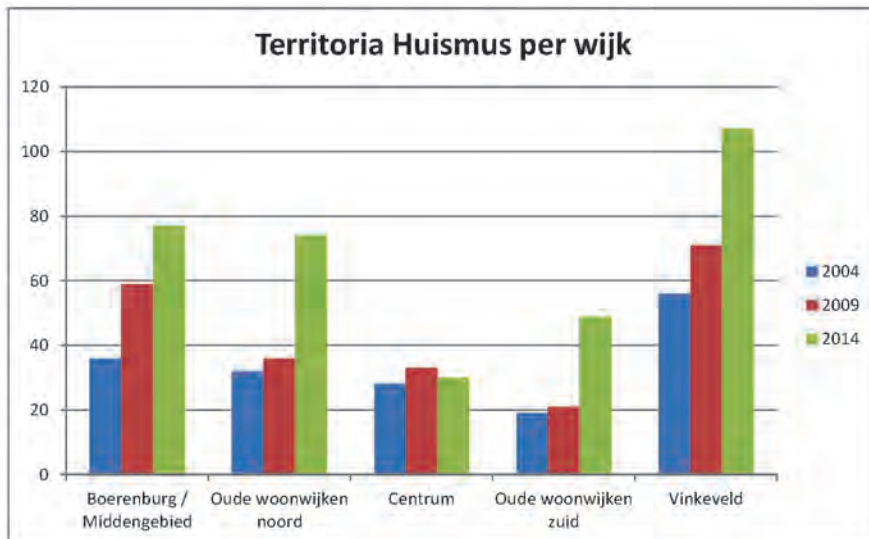
De toename is echter niet in alle type wijken gelijk geweest en ook het moment waarop dit heeft plaatsgevonden verschilt per wijk.

De hoogste dichtheid werd bereikt in het Vinkeveld dat na 1970 is gebouwd (figuur 1). De groei van de populatie is tussen 2004 en 2014 relatief het sterkst geweest in de oudere woonwijken ten noorden en ten zuiden van het dorp (figuur 2). Het meest opvallend is wel dat het centrum van het dorp niet heeft geprofiteerd van de krachtige toename van de Huismus als broedvogel in Noordwijk-Binnen (figuur 3).

Tussen 2004 en 2009 groeide de populatie het sterkst in de nieuwe wijken Boerenburg en Vinkeveld (figuur 3). In die periode veranderden de aantallen in de oude woonwijken

Figuur 1

Figuur 3

en het centrum nauwelijks. In de vijf jaren daarna namen de aantallen in de nieuwe wijken nog steeds toe. Veel opvallender is het krachtige herstel in de oude woonwijken tussen 2009 en 2014 (figuur 3) terwijl de aantallen in het centrum juist gelijk bleven. Het lijkt er op dat de groei vanaf de randen van het dorp langzamerhand richting het centrum is verlopen.

Het centrum

Bovenstaande roept de vraag op of de populatie in de kern van het dorp in de komende tijd ook zal gaan groeien. Er zijn vermoedelijk meerdere redenen waarom de mussen het daar moeilijk hebben. Illustratief hiervoor is de ontwikkeling binnen het centrumgebied zelf. De enige plaats waar deze tot aan het buitengebied reikt is bij de kop van de Pickéstraat aan de westzijde.

Op deze plek nam het aantal Huismussen tussen 2004 en 2014 toe van zeven naar tien paartjes.

De enige concentratie midden in het centrum is rond de kop van de Douzastraat en de van Limburg Stirumstraat. Juist hier is laatste duivenhouder in het centrum te vinden (figuur 1). Iets ten noorden hiervan bij de Raadhuisstraat zitten ook nog enkele paartjes in de woonhuizen van het Vreewijk.

Deze vogels foerageren veel op het grote braakliggende terrein tussen de Raadhuisstraat en de Kerkstraat.

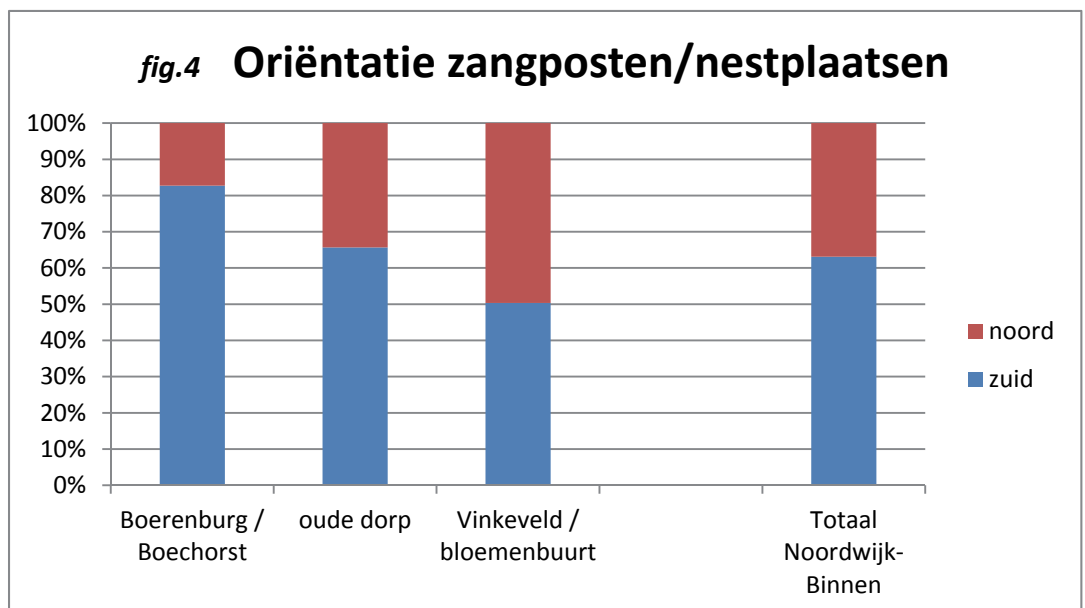
Vermoedelijk leveren de vele onkruiden die hier groeien voldoende voedsel op in de vorm van zaden en insecten. Gebrek aan voedsel in de directe omgeving lijkt hiermee de belangrijkste oorzaak voor de mussenschaarste in het centrum. Daarnaast ligt juist het centrum het verste weg

van het buitengebied waar zij vermoedelijk buiten het broedseizoen een alternatieve voedselbronnen kunnen aanboren. Waarschijnlijk speelt de beschikbaarheid van voedsel ook een rol in de oude woonwijken. Hier zijn de meeste duivenhouders te vinden en de mussen lijken zich rondom de duivenhokken te concentreren (figuur 1)

Zonliefhebbers

In het verslag van de telling in 2009 is uitgebreid stilgestaan bij de voorkeurspositie van de zangposten/nestplaatsen van de Noordwijkse Huismussen. Net als in 2009 springt de voorkeur voor zuidelijk georiënteerde

zangposten/nestplaatsen eruit. Bijna 64% van de vogels zat aan de warme zijde van het bewoonde pand. Wederom waren de verschillen per wijk opmerkelijk. In de noordelijk gelegen wijk Boerenburg was dit maar liefst 83%, in het midden van het dorp 66% en in het zuidelijk gelegen Vinkeveld 50% (figuur 4). Het lijkt er dus sterk op dat een warme zuidelijk georiënteerde plek in principe de voorkeur heeft. Daarnaast is de nabijheid van het voedsel van belang. Dit voedsel lijkt in de broedtijd vooral in de wijk zelf te worden gezocht. Kenmerkend hiervoor is de oriëntatie van de vogels aan het Hoogtij, de meest zuidelijk gelegen straat in het Vinkeveld. Alle Huismussen zaten hier aan de noordkant van de huizen, dus gericht naar de wijk. Wanneer een onderverdeling wordt gemaakt naar oostelijke en westelijke zangposten dan blijken deze elkaar precies in evenwicht te houden. Toch lijkt de nabijheid van het buitengebied ook van

belang te zijn bij de keuze van een broedplek. De meeste vogels zijn immers te vinden aan de randen van het dorp, behalve aan de oostzijde waar het grenst aan het landgoed Offem. Waarschijnlijk vliegen de vogels in het winterseizoen wel naar het buitengebied om er voedsel te

zoeken. Dit is in Noordwijk nog niet onderzocht. Tijd dus om de blik naar buiten te richten.....

Toekomst

Het is een goed teken dat zich in de nieuwste wijk Boechorst een bescheiden kolonie Huismussen heeft gevestigd. Zij zitten midden in de wijk en dat lijkt in tegenspraak met het voorgaande. Bij nader inzien blijkt deze keuze logischer dan gedacht. De villa's staan in het deel van de wijk met het meeste groen, en zij lagen nog n t op de tekentafel voor het rigide bouwbesluit uit 2003. Hiermee is aan een paar belangrijke voorwaarden voldaan, namelijk voldoende voedsel- en nestelmogelijkheden. Dan komt direct de vraag naar boven hoe het de Huismus in de toekomst in Noordwijk zal vergaan. Alle nieuwbouwprojecten worden immers aan het Bouwbesluit onderworpen en de dichtheid van de bebouwing wordt alleen maar hoger. Niet zo'n rooskleurig beeld dus. Daar komt nog bij dat de bestaande woonwijken worden

gerenoveerd waarbij ook de regels van het Bouwbesluit worden gevolgd.....

Gelukkig dringt het in de bouwwereld langzaam door dat de stadsnatuur in de knel komt door al deze regels. Het is dan ook mooi dat de Noordwijkse Woningstichting op eigen initiatief bij de renovatie van een deel van het Vinkeveld enkele honderden meters vogelvide heeft geplaatst. Dat deze werken is reeds tijdens het experiment in de Egmonderstraat vastgesteld. Hopelijk gaat deze zonliefhebber toch een zonnige toekomst tegemoet.

Dankwoord

Alle Noordwijkers die ik tegenkwam bedank ik voor de gezellige gesprekken en de informatie die zij over 'hun' mussen doorgaven. De Noordwijkse Woningstichting hielp de mussenpopulatie in het Vinkeveld door het plaatsen van vogelvides. Van mijn buurman en fervent duivenliefhebber Aad Borst kreeg ik de lijst met actieve duivenhouders in Noordwijk.

Het plaatsen van mussenvides in het Vinkeveld door de Noordwijkse Woningstichting

Natuurfotografie Jos Zonneveld